

1925. január 26.

Szerkesztőség kiadó-
zatai és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
kiadóhivatal — 977
N. Sz. — — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

3181

Dr. Ramasetter Róbert

U. S.

Budapest

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1.50

1925 január 27 Kedd

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 21 szám

5685. Sövat 2

Szokolov beszélt Kolozsvár zsidóságához

(Cluj-Kolozsvár, január 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár zsidósága, akiket a hatósági intézkedés megfosztott a külső kereteiben is impozáns demonstrációk lehetőségétől, arra a hírre, hogy a világ újjáéledő zsidóságának ősz vezére, Nachum Szokolov a Poale Cedek templomában fog beszélni, ezrével töltötte a Malom-utcai imaházba.

A konferenciát előkészítő bizottságnak súlyos gondokat okozott a helyiség kérdése, mert előrelátható volt, hogy az egyébként hatalmas méretű Poale Cedek templom képtelen lesz befogadni az összes hallgatókat. A gordiusi csomót Szokolov vágta ketté, aki — noha romániai utjának zsfolt programja rendkívüli szellemi és testi megerőltetést kívánt tőle — készséggel vállalkozott arra, hogy az érdeklődők ezreire való tekintettel kétszer fog beszélni a templomban.

A délelőtti konferencia

A Poale Cedek temploma tizenegy órakor már zsúfolva volt, a női karzatok roskadáig tele. A frigszekrény előtt díszes arannyal himézett bársonyfűggöny, a villamosgökök fölgyultak, kék-fehér díszítések mindenfelé. Aviva-leányok kínálták Szokolov arcképét, kisebb műveit, Palesztina újjáépítésére vonatkozó füzeteket; a cserkészek a rend főtartásában segítettek. Balra a frigszekrénytől a Keren Hajesszód aranykulcsa, mellette román, héber, német és magyar fölrások.

Féltizenkettő felé az udvarról hadad kiáltások dörgetik meg a templom falait. Az ajtó megnyílik és Janovitz Géza, a Poale Cedek elnökének vezetésével bejön Nachum Szokolov és kísérete. Percenkig tartó taps és hadad kiáltások fogadták őket. A zaj elültével Bürger Albert köszönti németül, a nagy vendéget, aki a történeti ideáktól eltelve, idefáradt hozzánk, Erdély zsidói közé.

Bürger Albert üdvözlése

— Szíven egész melegével köszöntöm Önt körünkben — mondotta Bürger Albert. Köszönöm Önnek, hogy eljött hirt adni arról a csodálatos munkáról, amit testvéreink végeznek Palesztinában. Köszönöm, hogy nem sajnálta a nagy fáradtságot, megtette a nagy utat és alkalmat adott arra, hogy az újabbkori zsidó történelem legnagyobb alakját megismerjük. Es Önöket is tisztelt hallgatóim köszöntöm abból az alkalomból, hogy eljöttek velünk együtt ünnepelni, hogy itt látom Önöket egybegyülekezve a közös eszme jegyében, közös platformon egyazon célért lelkesedve.

— Itt látom az ortodoxokat, akiknek lelkében a vallási ideál a domináló eszme. Itt látom a neológokat, akik a haladás útján keresik a boldogulást. És itt látom a cionisták ifju seregét. Boldog vagyok, hogy nektek cionistáknak testvérkezet nyújthatok. A ti érdemeitek, hogy Palesztina ma már nem a romok hazája, hanem a munka és a jövő földje. Üdvözlök mindenkit, aki közelről és távolról eljött velünk együtt ünnepelni.

— A zsidóság ellenségei azt vetik szemünkre, hogy destruktívok vagyunk. Vajjon a munka, amit a zsidóság Palesztina újjáépítése körül végez, nem e a legkonstruktívabb teljesítménye a világtörténelemnek? Azt monják rólunk, hogy materialisták vagyunk. Vajjon materialista-e egy nép, amely évtizedes álmokat és ideálokat melengel a keblében. Önök mindnyájan azért jöttek ide, hogy részt vegyenek Palesztina felépítésének grandiózus munkájában. Az erők sziklákat fognak elmozdítani, a gyöngék a maltert és a szerszá-

mot fogják hordani, mindenki erejéhez és tehetségéhez mérten részt fog venni ebben a munkában.

Bürger Albert beszédét leirhatatlan lelkesedéssel fogadták. A tomboló tapsvihár nőtön nőt, amikor Bürger Albert átadta a szót Nachum Szokolovnak.

Ima és cselekedet

Szünni nem akaró taps és hadad kiáltások közepette emelkedik Nachum Szokolov szólásra. Egyszerre néma csend lesz úrrá a templomban, lélegzettviasszafajtva figyel mindenki. Szokolov varázslatos egyéniségének csodálatos képességeivel meg tudta találni azt az érintkezési pontot, amely minden zsidóban közös. Nemes egyszerűséggel, tulfinomult szatirával beszél és egyszerre tudja megsimogatni a legszélsőbb szabadgondolkodó és legfanatikusabban vallásos zsidónak szívét.

Azalatt a másfél óra alatt míg beszélt, a nagy templom embersűrűs padjai közül egyetlen egyszem tudta kivonni magát Szokolov egyéniségének és szószoki képességének lenyűgöző hatása alól. Beszédét enyhe szatirával kezdte:

— Tudjátok meg, nem *miting* ez, ahogy ezt eleinte terveztük, hanem *konferencia*. Voltak, akik ettől az angol szótól megijedtek. Pedig nem jelent egyebet, mint emberek összejövetelét, tekintet nélkül arra, hogy két ember, vagy ezer ember jön össze egy téma megbeszélésére. Voltak, akik azt hitték, hogy e szó valahogy felfordulást jelent, forradalmat. Hiszen Önök tudják, hogy én milyen forradalmár vagyok (élénk tetszés). Minthogy pedig konferencián vagyunk, engedjék meg, hogy a konferenciákon divó szokások szerint leülhessek és tilve mondhassem el beszédemet.

— Hogy mi itt, a templomban tartjuk meg konferenciánkat, annak megvan a jó oldala. A prófétával mondom: *Léch no böchadorecho ad jaavor zoam*. Mi is visszavonulunk templomunkba, ahol otthon vagyunk, ahol nem politikálunk, ahol imádkozunk. En nem akarom magamat nagy ortodoxnak feltüntetni, de származásomnál fogva és lélekben ott állok az ortodoxia oldalán. És emlékeztetlek benneteket gyönyörű imánkra, a *Semone eszrére*, amelyben *Cionért és magunkért* imádkozunk. Ha egy kicsit gondolkozunk, kell hogy rájőjjünk, hogy mi voltaképpen *cionista módra* imádkozunk. De nemcsak az országért fohászokunk, hanem magunkért is. Elmondjuk *refeenu hasém vónérofé*, gyógyíts meg bennünket Örökkévaló és adj egészséget. Igaz szívvel kérjük az Örökkévalótól egészséget, mégis, ha valaki közülünk megbetegszik és ezt leginkább az ortodox érzelmüeknél tapasztaljuk, orvoshoz siet, professzorhoz, mert hiába, csak az ima egymagában nem használ, ehhez még emberi segítség is szükséges. Ugyanígy állunk Erec Jisrael ügyével is, amelynek felépítéséért mindennap imádkozunk ugyan, *de cselekednünk is kell majd érte*. Ha imádkozzuk: *Hosivo softenu kevorisono* — *hozzád* vissza bírónkat mint egykoron, akkor ne csak kérjük ezt, hanem tegyünk is valamit, hogy e kérés ne maradjon pusztá ima, hanem legyen beteljesülés.

Itt a Tóra közvetlen közelségében valahogy közelebb érezzük magunkat az ideához és itt emlékeztetem Önöket Herzl szavaira, aki azzal jellemezte a cionizmust, hogy az *visszatérés a zsidósághoz* (Rückkehr zum Judentum). Évtizedek multak el e nagy lélek eltávoztása óta és ma is mennyire aktuális és mennyire igaz megjelölése a cionizmusnak e néhány szó! Vissza

kell térnünk a zsidósághoz, tiszta homlokkal kell kiállanunk és csak ilyen módon tudjuk megszerezni más népek megbecsülését.

A példaadó Németország

Hogy a zsidó idea nem semmisülhet meg, ennek legjobb, legpéldaadóbb bizonyossága Németország, ahol tudvalevőleg a háboru előtt az asszimiláció olyan féktelenül dühöngött, mint sehol egyebütt. A zsidóság itt majdnem minden rétegében német nemzeti volt, még németebb és még nemzetibb a született németeknél, mondhatnám *százöt százalékban voltak németek*. Ezek a zsidók a saját szabadságukat és saját emelkedettségüket kívülről akarták és nem értették meg a zsidó poétának a gyönyörű intését: *Hisznaari meofor, kumi livsi bigdé szifartéech ami*. Nem saját népiük szépségeivel ékesítették magukat, aminek logikus következménye lett az a nagy kitérésű áramlat, amely a Heine-Börne felvilágosítási korszak jellegzetes tünete volt. S akkor jöttek a kis reformerek az ő naiv hitükkel, hogy az emancipáció Messiása ime már eljött és törölni kell az imakönyvből mindazt, ami Cionra és az áldozatokra vonatkozik. Milyen naiv hit volt ez, milyen szük látókör! Mintha az emberek megváltoztak volna, mintha a technikai vívmányokkal együtt átférmálódott volna az emberek karaktere is. Azt hitték, elég, ha a zsidó ember más külsőt vesz magára, igyekszik elpalástolni származásának jellegzetes ismertetőjeleit és már teljesen német emberré vált. Percig sem gondoltak a talmudi igazságra, hogy *birja aflu buelef lo batel*. Az élő szerves lény nem semmisül meg bármily nagy tömegben, bármily idegen környezetben sem. Egy társas vállalkozásba vonultak, segítették fölépíteni a németek kulturművét, de ebben a társas üzletben elvesztették tőkájüket.

Az asszimilánsok unokái nem et kiáltottak

— Amikor a háboru után ismét visszatértem Németországba, egészen szokatlan dolgot találtam. Valami csodás dolgot, úgy hogy önkénytelenül is Isten nagy hatalmára kellett gondolnom. Ezeknek az asszimilánsoknak unokái a háboru után visszatértek a zsidósághoz, nagy német családok ivadékai, a leghiresebb asszimilánsok leszármazottjai dacos erővel *nem-et mondtak ennek a régi ideológiának*. Elvégre mi vagyunk a világ legrégebbi népe, — mondták magukban — királyok és próféták ivadékai vagyunk, csak nem engedjük magunkat *kacón latevach* — mint juhok odacipelteni a romlásba. Elvégre életerős nép vagyunk, alkotó nép, eleven eszü. Amerika újjáépítésében nagy része van a zsidó munkaerőnek és miért ne lehessen ezt az erőt saját magunk javára hasznosítani? Ha Görögország kétezer év után ismét fel tudott éledni, akkor mi, akik megtartottuk népi karakterünket, miért ne tudnók népi erőink felhasználásával ugyanezt véghezvinni. A német zsidóságban nemes harag ágaskodik a megvetés ellen és a másodrendűség ellen, amellyel a zsidóságot kezelik. És ez a teljesen asszimilálódott zsidóság ime kibontja a maga zászlóját. Visszatér a zsidósághoz, a makabensok dacos büszkeségével. Nem kétszínűsködik, nem hizeleg, hanem azzal az egészséges bátorsággal megy, mint Dániel az oroszlanveremben a maga útján.

— Vissza őseink erényéhez! Uj fegyverekkel, egységben, *kivszó achasz* — egyívé tömörülve nyelvünk újjáéledésében keressük meg az egységet. Hagyjuk el belső életünkben a széj,

tenstook

legességek

AS FIA

üzletében,
riei No. 2

y választás szerint

sunk?

sz fia	128
története	120
.....	132
.....	54
.....	54
.....	54
.....	72
.....	87
.....	25
.....	80
.....	108
.....	192
.....	48
.....	20
.....	50
.....	50
.....	60
.....	80
.....	150

zéke

.....	14
.....	14
.....	18
.....	20
.....	14
.....	20
.....	18
.....	10
.....	15
.....	8
.....	15
.....	15
.....	25

előzetes be-
ett szállítjuk.

vosztólva

op 10.

ARA

helyek,

enyésztés.

ster

12-12

ak!

Lloyd 2939

jelforgásolódás átkát, ne hadakozunk egymás ellen anatómákkal, a *cherem* ma már levitézlett fegyver és ne higgyük, hogy a népeknek valami különös szükségük van reánk. Hozzájárultunk kulturájukhoz, sok széppel és hasznossal gazdagítottuk, de a világ kulturájának többet használunk azzal, ha mi a *magunk kulturáját termeljük*. Nyelvünkben visszatükröződik a zsidó géniusz, e nyelvet meg kell ismernie majd más népek jobbainak is, muszáj megismerniök, hiszen a világ erkölcsének alapjai e nyelven proklamáltak.

Legyen vége az új Babelnek

— Azt fogják kérdezni, vajjon megbecsüli e nép ezt a nyelvet. Tartozunk e megbecsüléssel atyáinknak is, akik ezer veszedelem között rejtették el e nyelv kincseit a máglyák elől. Tartozunk Josua ben Gamla szellemének, aki erkölcsi hatalommal vezette be a *tankötelezettséget* a zsidóságban. Tudjuk, hogy a középkorban a hébert nem hanyagolták el, feljegyzéseink vannak arról is, hogy kereskedők üzletei könyveiket héber nyelven vezették. *Hálát adhatunk elődeinknek, hogy e nyelvet a vallásban konzerválták számunkra, de elérkezett az ideje annak, hogy e vallásban konzervált nyelv a nép élő nyelve legyen*. Hiszen be kell látnia minden gondolkodó zsidó embernek, hogy lehetetlen helyzet, hogy két jiddisünk is legyen: az askenáz és a spanyol jiddis. Ma egy askenáz rabbi és egy szefárd chacham nem tudják megérteni egymást. Vége kell legyen ennek az új Babelnek. Bezzeg a *Bet Josef* és a *Remo*, akik közül az egyik askenáz, a másik szefárd zsidó volt és mégis nagyon jól megértették egymást. Vagy még tanulságosabb példa: A *Ros*, aki askenáz volt, Toledóban rabbi lehetett. Holott egész bizonyos, hogy nem értett spanyolul. Am a régiek tudtak kitűnően héberül.

— Visszás állapot, hogy bokharai zsidók perzsául, mások arabul, vagy spanyolul, vagy német szargonban beszélnek. De még ennél is különösebb az a megoldás, amikkel évekkel azelőtt Palesztinában kísérleteztek. Elzászból odakerült zsidók egy csoportja francia nevelést ajánlott és sikerült nekik francia tantervű iskolák útján a palesztinai zsidó nevelést elfranciasítani. Majd jöttek az angol zsidók és egy csoport angol nevelésű generációt adtak Palesztinának. Csak hébert nem. Most már tudjuk, *milyen fonák, milyen reakciós helyzet volt ez*. A francia „kulturával” bíró zsidócskák nem akartak a kis országban maradni, hanem elgyekeztek Párisba, az angolul beszélők pedig Amerikába. Ezzel csak az emigráció kárhözatos folyamatát segítették elő.

— Abban az akkori atmoszférában én Varóban héber napilapot indítottam és amikor arról a nyugati zsidók között beszéltem, úgy bámultak rám, mint valami varázslóra. A szívós munka gyümölcse azonban az, hogy immár felgöngyölhetjük a héber nyelv zászlaját és kimondhatjuk a jelszót: *Szefat Jisrael bõ Erec Jisrael!* Jisrael földjén Izrael nyelvének kell érvényesülni. És ezt a munkát a Keren Hajesszónak kell véghezvinnie.

Vissza kell térni a zsidósághoz

— Ha az irlandi példát veszem, akkor látom csak, hogy mi mennyivel nagyobb eredményeket tudunk felmutatni sokkal kisebb eszközökkel. Irlandnak ez a mozgalmá körülbelül *nyolcvan éves*, a miénk mindössze *husz éves*. Irlandban a gyermekek közül azonban minden századik *tud* kéltául, Palesztinában talán száz közül egy gyermek *nem tud* héberül. Irlandnak ez a nemzeti akciója évente a központi hatalomnak egymillió font sterlingbe kerül. Különböző magánakciók (egyesületek stb.) ennél is nagyobb összeget fordítanak e célra, míg a *mi költségvetésünkben hozzávetőleg sem szerepel ez az összeg*.

— Visszatérni a zsidósághoz! A zsidóság minden megnyilvánulását tiszteletben kell tartani, a *konzervatív zsidóság megszentelt hagyományait éppugy, mint a feltörő ifjúság kék-fehér jeleit*. Külsőségek ezek, de mély eszmei tartalmuk van és mi zsidók eszmei nép vagyunk és minden korszakban jobb emberek akarunk lenni. Megtaláltuk sajátos kulturánk kulcsát nyelvünkben. Ki kell jutnunk a sötétségből a világosságba. *Meafela, lóor gadol*.

Ezzel Nachum Szokolov délelőtti beszéde végétért. A közönség percekig tartó tomboló tetszésnyilvánításokban adott kifejezést a zsidó

vezér iránt érzett hálájának és szeretetének. Nachum Szokolov megindultan, könnyes szemekkel nézte a lelkes tüntetést. Majd dr. *Hamburg József* a mandátumról és a zsidóságnak a mandátummal szemben való kötelességeiről beszélt.

— Most mutassuk meg, — mondotta — vajjon igaz zsidó szellem lakozik-e bennünk, akarjuk-e az ország újjáépítését. Ha igen, akkor a zsidó közönség éppugy, mint a zsidóság egyes tagjai hozzák meg azt az áldozatot Erec Jisraelért, amit meghozni zsidó kötelesség.

A hallgatóság sorából erre előlépett egy vidéki fiatalember, aki meghatottan köszönte meg Szokolov beszédét és egyúttal bejelentette, hogy a rendes jegyzésen kívül most vagyona

Himnusz Palesztináról

Délután félhat óraker ismét zsufolt volt az imaház. Ezúttal dr. *Fischer Tivadar*, a Zsidó Nemzeti Szövetség diszelnöke köszöntötte Nachum Szokolovot. Előbb azonban a közönséghez intézte szavait.

— Eljöttetek, — ugymond — hogy halljátok a nagy zsidó férfiut, aki évtizedek óta gyakorolja a zsidóságra hatalmas befolyását. Meg fogjátok hallani beszédét a kötelességekről, melyek rátok hárulnak. *A kötelesség népe vagyunk* és most a legnagyobb kötelességek egyike, a legsúlyosabb hárul ránk, a nagy történelmi mű megalkotása. Remélni akarom, hogy Mesterünk szavai után megindul a cselekvés folyamata.

Nachum Szokolov nagyhatású beszédét egy talmudi megállapítással kezdte:

— Minden dolognál — ugymond — felvetődik a kérdés: mi a materiája, milyen az alkata, mi a célja és ki a mestere. Ezúttal a materia Erec Jisrael, amelyet isten is úgy alkotott, hogy újjá építtessék. Negyven évvel a Choveve Zion-mozgalom után már nyugodtan megállapíthatjuk, hogy az ország alkalmas az újjáépítésre. Bizony negyven év előtt pusztaság és kietlenség tanyázott ebben az országban és ha mi mégsem csüggedtünk, akkor a prófeta szavai öntötték belénk a bátorságot: *lehtéché achraj bamidbor beerec lo zerau*. Mentünk a sivatagban, dolgoztunk és munkánk nyomán az ország ismét *erec zovasz*, tejjel és mézzel folyó ország lesz. A munkát isten napja, isten esője fogja kisérni. Ezt megállapíthatjuk a kísérletek évei után. *Kis ország a mi országunk és titokzatos, valaminthogy titokzatos maga Izrael népe*. Ha valaki a zsidó népet csak külsőleg ismeri, nem találhatja rokonszenvesnek, a zsidó nép tömegei szegények, elhanyagoltak. Ha azonban betekintenek a zsidó nép családi életébe, a zsidó nép lelki tisztaságába, másként ítélnék meg bennünket. Ugyanígy Palesztina földje. Ezt a földet nem szabad a Cook-utas felületességével nézni, mert akkor csak köveket és homokot lát az ember. Azonban közelebről nézve Erec Jisrael életét akkor meg lehet állapítani, hogy csakis ez a nép lehetett az az, amely istenért és nemes dolgokért harcolt.

Az ország varázsa

Az ellentétek bámulatos, misztikus országa ez. Ha az ember Jeruzsálemtől Jerichóig kétórás utat utazik, a klímának olyan változását érzi, mintha Angliából utazna Itáliába. Ha Jeruzsálemből a Tiberiás tó felé jut, Galileába akkor a vidéknek valami csodálatos varázsa éri. E táj azt a benyomást kelti az emberben, mint egy zengő fohász, mint a szoltárnak egy szép fejezete. A kegyelet szent áhitata ömlik el ezen a vidéken. *Ráv döravin* a legmagasztosabb, ahogy azt a kabbalisták kifejezik, a háttérben Naftáli hegyei előttünk, Hermon hófödte kapuja látszik a bámulatosan tiszta légben. A távolság közelséggé válik ebben a kristályos levegőben. Ha feljebb megy az ember, szubtrópusi klímára akad, nagy hűséggel. De ezt a hűséget ellensúlyozza a közeli Hermon hegy kellemes, hűs levegője. Azután tovább a fehér Libanon különös perspektívájával. Ha az ember ezeket látja és ennek a kis országnak hangulata átszűrődik lelkében, megérti, *miért indult ki innen az egyisteniség hite*, hogy miért költöttek itt az első himnusz isten birodalmáról: *borchu nafsi*... Csak itt élhettek a nagy próféták: Ámosz, Jezsajas, Jeremiás. A gyönyörű pálma, a régi *éc hador* is itt termett és emberei is pálmához voltak hasonlatosak: egyenesek és nemesek. Itt éri az ember, hogy a zsidó nemzet a zsidó tan, az emberiség és a nép mennyire egy és ugyanaz: *achad hu*. Nézzük a Karmel hegyét és lelkünk visszazáll a prófétás időkbe Élijahu mellé, akinek nevét kimondani sem tartom magamat érdemesnek. Élijahu mellé, aki Istenért hadakozva mondotta: *Aki velünk van,*

felét, százhuszezer lejt adományoz a Keren Hajesszón javára. Dr. *Szónyi ezután* a Keren Hajesszónra való gyűjtési kampányt jelentette be és jelezte, hogy egy szűkebb konferencián jelentékeny jegyzések történtek már a Keren Hajesszónra.

Bürger Albert ezután felhívta a hallgatóságot, hogy a kampány megkezdését nem lehet elodázni és a jelenlévőket kérte, hogy adományozási szándékukat itt a templomban jelentésük be. Majd meleg szavakkal köszönte meg Szokolov beszédét, akinek működésére isten áldását kérte.

Kint az Avivák és nagy közönség hatalmasan éljenző sorai között vonult autójáig a zsidó vezér.

Álljon az Isten oltára mellé, aki ellenünk, menjen Baal ormára. Ma megismétlődnek ezek az idők. Vagy velünk, vagy ellenünk. *Nincs hely Zwischen-trägerek számára*. Ne jöjjenek nekünk tanácsokkal és közbeeső indítványokkal és okoskodásokkal. Emlékeztetem önöket I. Napoleon egyiptomi hadjáratára, amelyre eljöttek a tudósok is, hogy hieroglifákat betűzzenek. De háborus idők voltak akkor és a tudósok motoszkálása zavarta a felvonuló seregeket. Akkor adta ki Napoleon ismert parancsát, hogy az ösvéreket és tudósokat félre kell állítani. Hadiállapotban vagyunk Palesztinában a természettel és a hadiállapotban lévő népeknél tudvalevőleg a pártok egységfrontot csinálnak. Az újjáépítés munkáját is egységfronttal kell végeztünk. Nem engedhetjük eszivenyölni mozgalmunkat. Élijahu zászlója int felénk: *Velünk, vagy ellenünk!*

Ha az ember a mai Jeruzsálem utcáin végigmegy, gyönyörű városban találja magát, *horim szoviv lo*, pompás hegyek környezetében és megáll a har ha Zofim, a Scopus hegyén, nem talál szavakat érzelmei számára. Talán majd eljön a költő, aki hangot ad érzéseinknek, amit a galutban nem is érezhetünk.

Husz év előtt

— Mondhatom, csoda volt, ahogy a mi munkánk megindult és ahogy meglelt. Egy napon — husz évvel ezelőtt — beállított hozzánk néhány jaffai zsidó. Persze projekttel jöttek, minden zsidónak van egy projektje a zsebében. Panaszkodtak, hogy Jaffában nincs megfelelő világítás, iskola, bizonytalan a helyzet, piszkos, nem tudják hol neveljék gyermekeiket.

— Mit akartok — kérdeztem tőlük — és hogy akarnátok megoldani ezt az ügyet?

— Van hely, igaz, hogy homokos hely, de mi ott le akarunk telepedni!

Értelmetlenül állottam a kívánsággal szemben és bosszusan kérdeztem tőlük: hát hová akartok menni, hát mivel akarjátok eltakarítani a homokot. Nem tudjátok, hogy ehhez milliárdok kellene és csak Hollandia volt az, amely dűnáit eltarítani tudta, mert állam volt és így hatalommal és eszközökkel rendelkezik.

A zsidók azonban nem engedtek és követelték ötven család nevében, hogy szövetkeztüket pénzzel támogassuk. Majd megfizetik, — mondották — Istenem, soha senkinek nem voltunk adósai. Aki tudja, hogy mit jelentett a török érában az építkezési engedélyek megszerzése, csak az tudja értékelni azt a munkát, amit ezek a zsidók véghezvittek. De tudják meg, hogy e makacsodó zsidók szándékából és később odaérkezett zsidók munkájából lett Tel-Aviv, a pompás héber város. S ugyanígy létesültek oázisok a homok- és kötengerben, így jött létre Rison és így munkálják meg az Éme- ket és így lesz néhány év múlva a homok és kötengerből csupa oázis. Mert chalucaink vannak, akik a pogromok poklából menekülve jöttek ide és életüket áldozták Erec Jisraelért.

Zsidók bosszúja

A zsidók mocsarakat száritanak, olyan foglalkozás, amit zsidók nem igen űztek magukért, hacsak nem Micrajim földjén, Faraóért. De most magukért csinálják ezt, a zsidó népért. Mi megcsináltuk, amit mások csak teóriában ismernek és imájukba foglalnak. Amerikai gyorsasággal épül az ország és Jeruzsálemnek felső részén, ugyanott, ahol *Simon hacadik* fogadta Macedóniai Sándort és ugyanott, ahonnan Vespasianus Titus indította meg feltörő kosaival a rohamot Jeruzsálem falai ellen, ugyanott épült *kétezer év múltán* a zsidó szellem hatalmas vára: a héber egyetem. Kétezer év múlva így bosszuljuk meg magunkat a rómaiakon, akiknek már csak emléke él. Zsidó bosszút veszünk. Erec Jisrael lesz a világ szíve. Minden áldozatot erre a célra kell összpontosítani,

Kedd,

mert becsü-
szágnak;
berne. Eg-
ha majd a
képviselője
egzisztenci-
mának él-
magát, az
népekre, d

A lend-
volt. A ha-
tötte a sz-
szólásra dr-
intézett a b-
juk, hogy
fogunk ten-
A hall-
számánál já-
napi ittartó
jegyzések v-
ben vezetők
Szokolov is
zés eredmé-

Tegnap
gyártulajdo-
tisztületére.
beli és vidé-
Az estél-
loznak kivá-
jon alkalma-
zsidóságot.
expozét tar-
világszerveze-
újjáépítése
végzett inter-

Nachum
kodásuk idej-
vendégei vol-
ségei bocsát-
mesen és iz-
lakását és ol-
mint amilyen
zsidóságának
érezte magát
megtettek ar-
ne érezzék. E-
megköszönte
házigazdát, a
visszonozhassa
Szokolov a
lozsvárt. Az
meleg szóval
ról többen ell-

Értekezle-
rehajtási

Bukarest,
ban ma érte-
végrehajtási
leten a mini-
Marzescu és
a szakeladók

Olaszors-
süléséne

Bukarest,
japán szerző-
Japán csak a
egyezményt,
ratifikálta, a

hogy most O-
adnia barátság-
ezt az egyez-
Kedvezőt-
k

Bukarest,
a külföldi kö-
látszanak. A
semmi jelenté-
kedvező eredm-
vállalatok ügy-

Hlotu pr-
u

București-
miniszter utód-
ezelőtt tudval-
legi prágai l-

adományoz a Keren
yi ezután a Keren
kampányt jelentette
kebb konferencián
téntek már a Keren

elhívta a hallgató-
egkezdését nem lehet
kérte, hogy adomá-
templomban jelent-
kal köszönte meg
működésére isten

y közönség hatalma-
nult autójáig a zsidó

aki ellenünk, menjen
dnek ezek az idők.
Vincs hely Zwischen-
nek nekünk tanácsok-
al és okoskodásokkal.
bleon egyiptomi had-
dósok is, hogy hierog-
s idők voltak akkor
avarta a felvonuló se-
son ismert parancsát,
kat félre kell állítani.
szinában a természet-
épeknél tudvalevőleg
lnak. Az ujjáépítés
áll végeztünk. Nem
ozgalmunkat. Eljajahu
agy ellenünk!

zsálem utcáin végig-
alálja magát, horim
nyezetében és megáll
én, nem talál szava-
ajd eljön a költő, aki
a galutban nem is

Husz év előtt

ahogy a mi munkánk
Egy napon — husz
zánk néhány jaffai
minden zsidónak van
szkódtak, hogy Jaffa-
iskola, bizonytalan a
hol neveljék gyerme-
nem töltük — és hogy
nyet?
omokos hely, de mi

kvánsággal szemben
: hát hová akartok
akarítani a homokot.
Ellárdok kellene és
ánait eltarítani tudta,
amal és eszközökkel

edtek és követelték
vetkezettük pénzzel
mondották — Is-
oltunk adósai. Aki
ök érában az épít-
esak az tudja érték-
k a zsidók véghez-
makaeszködő zsidók
ett zsidók munkájá-
er város. S ugyan-
ok és kötegenben,
tálják meg az Éme-
a a homok és kö-
ncaink vannak, akik
e jöttek ide és éle-

Zsidók bosszúja

ritanak, olyan fog-
üztek magukért,
Faraóért. De most
népért. Mi meg-
ában ismernek és
vorsasággal épül az
részén, ugyanott,
Macedóniai Sándort
us Titus indította
Jeruzsálem falai
y múltán a zsidó
er egyetem. Két-
meg magunkat a
emléke él. Zsidó
esz a világ szíve.
ell összpontosítani,

mert becsületes materiális alapot kell adni az or-
szágnak; a szellemiek csak így tudnak érvényesülni
belne. Egészen más lesz a zsidóság világhelyzete,
ha majd a népszövetségben ott ül Palesztina zsidó
képviselője. Építsünk magunkért. Biztosítsuk emberi
egzisztenciánkat, önértékünket, hiszen nemcsak a
mának élünk, egy nép, amely idáig fentartotta
magát, az örökkévalóságé. Isten áldása a többi
népekre, de mi is akarunk valakik lenni.

Naasze vönisma!

A lendülettel befejezett beszéd hatása óriási
volt. A hallgatóság valóságban extázisban közön-
tötte a szónokot. Ennek hatása alatt emelkedett
szólásra dr. Fischer Tivadar és lelkesítő szótartot
intézett a hallgatósághoz. Naasze vönisma! Fogad-
juk, hogy kötelességünknek mindenképpen eleget
fogunk tenni.

A hallgatóság a Hatikva eléneklése után szép
számmal járult a gyűjtőívhez. A Szokolov néhány
napi ittartózkodása alatt megejtett Keren Hajesszód-
jegyzések várakozáson felül sikerültek. E tekintet-
ben vezetőhelyen Bürger Albert áll. Maga Nachum
Szokolov is megelégedéssel vette tudomásul a jegy-
zés eredményét.

Traestély Szokolov tiszteletére

Tegnap este Bürger Albert marosvásárhelyi
gyártulajdonos teaestélyt adott Nachum Szokolov
tiszteletére. Az estélyen vendégül látott több hely-
beli és vidéki zsidó előkelőséget is.

Az estélyen Bürger Albert megköszönte Szoko-
lovnak kiváló és értékes működését és kérte, talál-
jon alkalmat arra, hogy újból meglátogassa Erdély
zsidóságát. Szokolov ezután másfélórás politikai
exponé tartott, amelyben beszámolt a cionista
világszervezet és a Delegation Juviének Palesztina
ujjáépítése érdekében a különböző kormányoknál
végzett intencióiról.

Nachum Szokolov és leánya kolozsvári tartó-
zkodásuk ideje alatt dr. Mátyás Sándor bankigazgató
vendégei voltak. Mátyás dr. páratlan előzékeny-
séggel bocsátotta rendelkezésére Szokolovnak kényel-
mesen és izlésesen berendezett Görögtemplom-utcai
lakását és olyan méltó fogadtatásban részesítette,
mint amilyen valóban megilleti a világ ujjáéledő
zsidóságának nagy vezérét. Szokolov rendkívül jól
érezte magát kellemes házigazdájánál, akik mindent
megtettek arra, hogy vendégük semminek hiányát
ne érezzék. Elutazása előtt Szokolov szívélyesen
megköszönte a lekötözött figyelmességét s megkérte
házigazdáját, adjanak alkalmat arra, hogy Londonban
visszonzhassa a vendéglátást.

Szokolov a ma délelőtti expresszrel hagyta el Ko-
lozsvárt. Az állomáson dr. Fischer Tivadar néhány
meleg szóval bucsuzott el Szokolovtól akit Kolozsvár-
ról többen elkísértek nagyváradi útjára.

Értekezlet a közigazgatási reform végrehajtási utasításának tárgyában

Bukarest, január 26. A belügyminisztérium-
ban ma értekezlet volt a közigazgatási reform
végrehajtási utasítása tárgyában. Az értekez-
leten a miniszterelnök elnökölt és résztvettek
Marzescu és Tatarescu miniszterek, valamint
a szakelőadók.

**Olaszországtól Beszarábia egye-
sülésének ellenerését sürgetik**

Bukarest, január 26. Kapcsolatban az orosz-
japán szerződés ama pontjával, mely szerint
Japán csak akkor fogja ratifikálni a beszarábiai
egyezményt, miután azt a többi aláíró hatalom
ratifikálta, a fővárosi lapok hangsúlyozzák,
hogy most Olaszországnak konkrét jelét kell
adnia barátságának és azonnal ratifikálnia kell
ezt az egyezményt.

**Kedvezőtlenül alakulnak a külföldi
kölcsöntárgyalások**

Bukarest, január 26. Az „Adeverul“ szerint
a külföldi kölcsön kilátásai nagyon gyöngének
látszanak. A londoni delegátusok napok óta
semmi jelentést sem közöltek. Ezzel szemben
kedvező eredményt várnak a kommercializált
vállalatok ügyében.

**Hiotu prágai követ lesz az új
udvari miniszter**

București-Bukarest, január 26. Misu udvari
miniszter utódjává — aki néhány hónappal
ezelőtt tudvalevőleg meghalt — Hiotu jelen-
legi prágai követet fogják kinevezni.

Szokolov Nagyváradra érkezett

(Oradea-Mare-Nagyvárad, január 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nachum Szokolov hétfőn
délután három órakor, tízperces késéssel, az expresszvonattal Nagyváradra érkezett. A pályá-
udvaron a zsidóság nagy vezérét nagy tömeg várta és megérkezésekor hangos üdvözléssel
fogadta. Nussbaum Sámuel, az ortodox hitközség elnöke rövid üdvözlő beszéde után Nachum
Szokolov az elsőosztályú váróterembe ment, ahol Nussbaum Sámuel sorra bemutatta a hatóság-
gok képviselőinek, akik fogadtetésára megjelentek. A bemutakozás után Nachum Szokolov
lakására hajtatott.

**A jasi diákság
harcot indít a rendbontó diákok ellen**

Felhívást intéztek az öszdiáksághoz a rend biztosítása érdekében

(Bucuresti-Bukarest, január 26. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Hirt adott az Uj Kelet arról,
hogy a jasi diákság újra proklamálta a nume-
rusz klauzuszért folyó harcot és tovább akarja
folytatni anarchikus akcióit. A jasi diákság
óriási zöme most nyíltan kifejezésre juttatja,
hogy nemcsak nem vállal közösséget a rend-
bontó törekvésekkel, de nyíltan szembehelyez-
kedik minden olyan akcióval, amely az egye-
tem zavartalan békéjét veszélyezteti. A külön-
böző diákszervezetek ennek kommentálására az
alábbi közleményt publikálták a lapok útján.

„Alólirott jasi diákok, mint a különböző
diákszervezetek és diáktömbök közösen meg-
tartott gyűlésének megbízottai, felhatalmazást
kaptak, hogy az egyetemi hatóságoknak és a
közvéleménynek az alábbi határozatot hozzák
tudomására:

Az a tény, hogy az egyetemet nem a szo-
kásos formások között, hanem a katonai és
rendőri hatóságok asszisztenciája mellett nyi-
tották meg, nem a jasi diáktömegek rovására
írandó. Háromezeröttszáz keresztény diák közül
mindössze százkilencvenen tagjai a keresztény
ligának és csupán ez az elenyésző számú cso-
port oka minden zavarnak, ami két esztendő
óta a jasi egyetemen történik.

Ez a csoport ürügyül használva fel a nem-
zeti ideált, amelyre minden egyes román
diák büszke. Ez a százkilencven diák a gyű-
lölet szellemét honosította meg az egyetemen,

a gyűlölet, és az anarchia szellemét. Még a ta-
náraikat is inzultálták, amely cselekedetükke
ez előadások felfüggesztését kényszerítették ki.

Mi kollégialis érzületünkől indítatva, ed-
dig nem akartunk harcot indítani ellenük;
most azonban, amikor látjuk, hogy csak ka-
tonai erővel lehet rendet tartani az egyetemen,
el vagyunk szánva arra, hogy megváltoztassuk
magatartásunkat.

E célból barátságos felhívással fordulunk
valamennyi kollégánkhoz, hogy hagyjanak fel
rendzavaró kísérleteikkel s tegyenek meg min-
dent a rend biztosításának érdekében. Leszö-
gezzük, hogy szükség esetén rájuk fogjuk
tudni kényszeríteni akaratunkat.

Csak ilyen módon fogunk tudni végezni,
igy lehetünk felvilágosodott s tudással felfegy-
verzett férfiakká.

Egyszersmint szükségesnek tartjuk a köz-
vélemény tudomására hozni, hogy a jasi diák-
ság többsége lelke mélyéből elítéli ama néhány
agitátor akcióját, akik végeredményben az or-
szág ellenségeinek érdekét szolgálják. A mun-
kára vágyó diákság a jasi egyetem újbóli meg-
nyitását kívánja, amely egyetem a tudomány
és a munka, nem pedig a többé-kevésbé po-
litikai színezetű agitáció színtere kell hogy
legyen.“

A nagyjelentőségű közleményt valamennyi
diákszervezet elnöke aláírta.

A parasztpárt kizárja disszidens tagjait

Bucuresti-Bukarest, január 26. A parasztpárt végrehajtó-bizottsága tegnap esti ülésén
elhatározta, hogy Spanisteanu és Morarescu képviselőket, akik a disszidens mozgalom kezde-
ményezték, kizárja a pártból. Mihalache azután ismertette a politikai helyzetet és a parasztpárt
megbontására irányult kísérleteket. A bizottság azután Maniu felhívásával foglalkozott és meg-
állapította, hogy az nem őszinte és tárgyaltalan, mert az elmúlt nyáron a már létrejött fuziót
személyes kérdések miatt visszacsinálták. Mindamellett Maniu felhívásának nagy fontosságára
való tekintettel elhatározta a párt, hogy a jövő vasárnap újabb értekezletet tart az összes vi-
déki szervezetek képviselőinek részvételével.

**Hegedüs volt magyar pénzügyminiszter újra az aktív
politika felé gravitál**

Nyilatkozik bukásáról, a liberalizmusról és a numerusz klauzusról

(Budapest, január 26. Az Uj Kelet tudósító-
jától.) Legutóbbi számában közölte az Uj Kelet,
Hegedüs Loránd volt magyar pénzügyminiszter
azon érdekes nyilatkozatát, amelyben bírálat
alá vette Magyarország pénzügyi helyzetét. Ez
a nyilatkozat, mely főleg a külföldi kölcsönre
és a szanalási törekvésekre vonatkozott, főleg
azt igyekezett bizonyítani, hogy Magyarország
pénzügyi szanalása még nem ért el olyan ered-
ményt, amely biztosítaná a végleges szanalását.

Hegedüs felgyógyulása után ugylátszik új-
ból az aktív politika felé gravitál, mert egyik
nyilatkozata a másikat követi. Így a „Pester
Lloyd“ legutóbbi számában vezércikket írt,
amelyben elismeri, hogy pénzügyi tervei illu-
zóriusak, fata morgánák voltak.

— Anyai ágon terhelhet vagyok — írja He-
gedüs cikkében — Jókai-féle fantáziával. Buká-
som három hónappal hamarabb következett be,
mint vártam, mert idegeim felmondták a szol-
gálatot. Bár Bethlen politikájával most sem
érek egyet, mégis tartozom azon kijelentéssel,
hogy ő az egyetlen ember, akiben nem csalód-
tam. Fáradozása, munkálkodása és az a kitar-
tása, mellyel a külföldi kölcsön megszerzése
érdekében kifejtett, Szent Istvánhoz, Széchenyi-
hez és Tisza István érdemeihez teszi hasonlónak.

Hegedüs cikkében a liberalizmusról írva ki-
jeleníti, hogy liberalizmus csak egészséges or-
szágnak való, most azonban egész Középeurópa
beteg. Eppen ezért jelenleg sem Ausztriában,
sem Magyarországon liberális politika nem foly-
tatható. A népszövetség nem védelmezi a két
államot a békeszerződésben foglalt ígéretnek el-
lenére sem. Erre több példát hoz fel, majd a
numerusz klauzusról mondja el véleményét.
A numerusz klauzusról valuta szempontjából sem
tartja helyesnek, mert a tanuló ifjuság az or-
szág pénzét idegenbe viszi. A zsidókérdésről
kijelenti, hogy az csak akkor létezik, ha be-
szélnék róla.

A volt ambicilózus pénzügyminiszter kije-
lentései élénk feltűnést keltettek, mert ezek
három évi egyedüllétnek és a magabaszállás-
nak eredményei. Hegedüs cikkének végén ki-
jeleníti, hogy nézetei gyökeresen megváltoztak,
sőt ismételt változtatásukat is fentartja magának.

— Előveszik a Rathenau-gyilkosságot,
Lipcséből jelentik: Rathenau meggyilkolásának
ügye újból foglalkoztatja a bíróságot. Szászor-
szágban most jelentkezett Küchenmeister János,
annak az autónak a tulajdonosa, amelyen a
gyilkosok elmenekültek és aki Bécsből most
salvus conductus-szal visszatért Németországba.
Az ő ügyének főtárgyalását a Günsther diák
második főtárgyalásával együtt tartják meg
legközelebb.

Internáltak a másodszor is szabadlabrára helyezett Radics-parti politikusokat

A belgrádi kormány egy horvát-magyar szerződéstervezet alapján fog ítélkezni Radics felett

(Belgrád, január 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Radics ellen indított kormányakció új fázishoz érkezett. Eddig Radicsnak a szovjettel folytatott tárgyalásaira vonatkozó okmányokat publikálta a kormány; most azt a szerződést teszi közzé, melyet Radics — állítólag — a magyar kormány képviselőjével kötött. A vád szerint ez az okmány annál is inkább döntő bizonyíték Radics ellen, mert állandóan a zsebében hordozta.

A szerb kormány publikációjával egyidejűleg a Magyar Távirati Iroda kategórikusan cáfolja, hogy Radicsal akár Londonban, akár másutt bármiféle egyezményt kötött volna. A Radicsnál talált egyezmény-szöveg kölönben egyik fél által sincs aláírva, csupán Radics sajátkezű jegyzeteit tartalmazza. Ezeket a jegyzeteket akarja a kormány bizonyítékkul felhasználni Radics ellen. A Radicsnál talált okmány a kormány publikálásában a következő alapelveket tartalmazza:

— A magyar kormány és a horvát nép, áthatva Közép-Európa sűrűs konzolidációjának szükségességétől, szerződésre lépnek oly céllal, hogy a horvát nép önállóságát biztosítsák és a független Horvátország és Magyarország jogviszonyát a népszövetség szellemében rendezzék. E végül Radics István és a magyar kormány képviselője között 1923 november 3-án megegyezés jött létre. E megegyezés szerint Horvátországnak önállóságát pacifista eszközökkel kell elérnie, de egyben minden védekező fegyvert is fel kell használnia, ha a szerb kormány a horvát nép egzisztenciáját fenyegetné. Ez abban az esetben válna szükségessé, ha Horvátország újabb intézkedéseket tenné a horvát nép elnyomására. A horvát népképviselő elnöke mindazáltal megteszi az utolsó kísérletet arra, hogy a horvát állam szuverenitását szerb faktorokkal való tárgyalás útján biztosítsa, illetve elismertesse. Ha ez a kísérlet nem sikerül, úgy végrehajtó-bizottság alakítandó, amely Horvátország, Szlavónia, Bosznia, Macedónia, Montenegro és Albánia képviselőiből fog állani, s melynek feladata lesz a direktívák megállapítása és betartásuknak ellenőrzése. Ha felmerülne az a kívánság, hogy a bizottságba magyar elemeket is bevonjanak, úgy a magyar kormány hajlandó a cél érdekében nyomást gyakorolni a Baranya, Bácska és Bánát területén lakó magyarokra. A következő pontban az Olaszország és Horvátország között fennálló ellentétek kiegyenlítésének szükségességéről van említés téve. A közvetített e téren a bolgár kormánnyal való megegyezés után Bulgária vállalná magára. Mindkét fél megegyezik abban, hogy a horvát függetlenségi akció sikere érdekében meg kell nyerni a külföldi vezetőszemélyiségeket és a sajtót. A magyar kormány megszüntetnek tekinti az 1868. évi horvát-magyar kiegyezést és elismeri a Mura-szigetének Horvátországhoz való tartozást. A magyar kormány kötelezi magát arra is, hogy a horvát kisebbségeknek Magyarországon különös védelmet

nyújt, viszont a horvát köztársaság a területén élő magyaroknak biztosítja ezt. A magyar kormány nem támaszt területi követelést Fiuméra, ezzel szemben Horvátországnak szabad utat enged Magyarországnak Fiuméhez. Végül abban az esetben, ha Horvátország független köztársasággá alakul, Magyarország elismeri ezt az új köztársaságot, míhlyt a nagykövetség tanácsában képviselt valamelyik hatalom ezt megteszi. A további pontok a katonai és gazdasági szövetség megkötésétől szólnak.

— Az Uj Kelet már hírt adott arról, hogy a horvát báni tábla is elrendelte Radics társainak szabadlabrára helyezését. Ezzel szemben — mint Zágrábról jelentik — a zágrábi rendőrség a bíróság által szabadlabrára helyezett és a rendőrség által nyomban ismét letartóztatott Radics-parti vezetők ügyében szenzációs döntést hozott. Minthogy nem

Fel akarták robbantani az angol haderőt

London, január 26. A londoni rendőrség szenzációs bűnügyben végez nyomozást.

Bizalmas értesülést kapott a rendőrség arról, hogy a sinfeinek naponta megbeszélést tartanak London egyik külvárosában s ott a birodalom biztonságát veszélyeztető merényletre készülnek. A rendőrség megállapította, hogy a merénylet tervezői a tengerészeti minisztérium egyik tisztviselőjétől már megszerezték a tengeri haderő pontos tartózkodási helyére vonatkozó adatokat

lehetett jögalapot találni a letartóztatott politikusok további fogvatartására és semmi kilátás nincs arra, hogy a bíróság a letartóztatást kimondja, szabadlabrára helyezni pedig nem akarja őket, a rendőrség úgy határozott, hogy dr. Macseket, Predavecot, Krnyevicset, Kossutics Istvánt és Kossutics Ágostont internálja. A Radics-parti vezetőket már át is szállították két csoportban a Vlaska-kaszárnyába, amelyet internálólhelyül kijelöltek számukra. Az internáltak a kaszárnya területén szabadon mozoghatnak, látogatókat fogadhatnak, tetszésük szerint élelmezhetik magukat, csak épp nem hagyhatják el a kaszárnyát.

A zágrábi rendőrségnek ezt az intézkedését hosszas belgrádi telefonbeszélgetés előzte meg. Még nem ismeretes, hogy az internálás milyen jogi alapon történt. Ellenzéki körökben nagy érdeklődéssel várják az internálás jogi megindokolását.

A zágrábi rendőrség összes magasabbrangu tisztviselőit, akik a Radics-part vezetői ellen folytatott eljárásban közreműködtek, előléptetésben részesítették a kormány intézkedéseinek pontos és lelkiismeretes végrehajtásáért.

s már minden előkészület megtörtént a merénylet végrehajtására. Az összeesküvők között egyik nő s ő szerezte meg a tengeri haderő tartózkodási helyének részletes térképét.

Ebben az ügyben eddig hat letartóztatás történt, de már sikerült ártalmatlanná tenni az összeesküvőket. További szenzációs letartóztatások várhatók, mert a nyomozás még messze van a befejezéstől.

Maniu egyesülésre szólítja fel az ellenzéki pártokat

Kedden proklamálják a Maniu - Jorga-fuziót

(Cluj-Kolozsvár, január 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Maniu Gyula, az erdélyi román nemzeti párt elnöke, a bukaresti és kolozsvári sajtó hasábjain felhívást intéz az ellenzéki pártokhoz, amelyben fuzióra szólítja fel az összes ellenzéki erőket. A felhívást, amelytől politikai körökben óriási eredményeket várnak, alább ismertjük:

Hat éve annak, hogy Románia politikája zavaros képet nyújt. Hat éve annak, hogy ez az ország egyetlen lépést sem tett a haladás felé. Ennyi idő tanulsága és a tanulságok alapján szerzett fájdalom minden igazi hazafit kétségbe ejt. Az állam vezetői, akik minden tájékozódás híján intézik az ügyeket, odajuttatták az állapotokat, hogy ma minden megy a maga mentén, anélkül, hogy célszerű és praktikus vezetést látnánk bármilyen irányban. Minden év meghozta a maga belföldi nehézségeit, súlyosította az erkölcsi érületet.

Az öröm, amely az egyesülés révén jutott kifejezésre a lelkekben, egyre csökkenőben van. Az elmúlt legutóbbi három év liberális uralma olyan politikai, morális és gazdasági krízist eredményezett, amely munkára készíti azokat, akik komolyan gondolnak az ország sorsára. Egy kormányzás, amelyet tisztán pártönzés, a törvények lábbaltiprása, a lopások végtelensége elégedetlenséget szült a nép között, de amellett alaposan lenyírta az ország presztizsét a külföld előtt. Ilyen előzmények után most a kormány az utolsó lépést is meg akarja tenni a krízis felé, előkészíti a választói reformot, amely nélkülözi a proporcionális elvet és utat nyit az urnalopásoknak, keresztül akarja vinni a közigazgatási reformot, amely a centralizmus elve alapján nyugszik s amely a községi autonómiát figyelembe sem veszi. Meg akarja hosszabbítani a Banca Nationala privilégiumát, hogy ezáltal hatalmába kerítse az ország pénzügykibocsátó bankját is.

Ha ezen javaslatok s a liberálisok ezen tervei valóra válnak, ez az uralom beláthatatlan időre jut hatalomra. Megvalósításuk esetén, még ha időnközönként el is hagynák a liberálisok a miniszteri székeket, a jövő kormányok olyan nehézségekkel találják magukat szemben, amelyeknek az ország vallaná a kárát. Ebben a zürzavarban az ellenzéknek észhez kell kapnia, egyesítenie kell erejét s erélyes munka ntján útját állja az ország további leépítésének. Koncentrálni kell az erőket demokratikus alapon, hogy

valahogyan meg lehessen találni a kiutat. Ezeknek előrebocsátásával tiz pontban felsorolja azokat a feltételeket, amelyek alapján a fuziót a nemzeti párt gondolja.

Befejezésül közli a manifesztum, hogy az egyesült pártnak kongresszusa határozná afölött, hogy mi legyen a párt neve. A vezetést illetőleg egy ideiglenes bizottság alakulna, amelyben helyet foglalna minden párt egy-egy tagja és ezek a tagok választanák meg azután a bizottság elnökét. A bizottság haladéktalanul összehívna a párt kongresszusát, amelyen az egyesült párt elnökét választanák meg.

— Teszem ezt a javaslatot — fejezi be Maniu — minden önzés nélkül, tisztán attól az óhajtól áthatva, hogy annak megvalósítása esetén egy lépéssel közelebb jutnánk a mindenki által óhajtott konzolidáláshoz. Ennek a pártnak segítségével egyesülhetnének az összes értékes munkaerők, miáltal ismét helyre lehetne hozni az ország presztizsét külföldön és az erkölcsi javulást belföldön.

Bukaresti híradás szerint a Maniu-Jorga-fuzió végleg létrejött és azt publikálták is. A fuzió Maniu felhívása alapján az egyesülés évfordulóján jött létre. Argetoianu a felhívásra válaszolva, közölte Maniuvall, hogy fel van tartalmazva annak kijelentésére, hogy a nemzeti párttal a Maniu felhívásában közölt 10 pont alapján a Jorga-párt hajlandó fuzionálni. A fuziót kedden közös proklamációban fogják az ország tudomására hozni és a parlamentben nyilatkozattal bejelenteni.

— Ujabb nagy vasuti katasztrófa Jasi mellett. Bukarestből jelentik: Szombaton éjjel súlyos vasuti szerencsétlenség történt a Jasi melletti Ciurea állomáson. Egy tehervonat fékje Barnova állomás felől érkezve, elromlott és óriási sebességgel futott be az állomásra, ahol egy másik tehervonattal összeütközött. A két vonat egymásra futott a mozdonyok és a legtöbb kocsi teljesen összetörték. Öt fékező meghalt, 6 vasutas súlyosan, 10 könnyebben megsérült. A kár igen nagy, a személyforgalmat átszállással bonyolítják le. A vizsgálat a ciureai forgalmi tisztviselő és váltókezelő bűnösségét derítette ki. Érdekes, hogy Ciurea állomáson már számtalan, többnyire súlyos vasuti baleset történt. A ciureai vasuti szerencsétlenség 20 millió kárt okozott. A bűnös forgalmi tisztviselőket letartóztatták.

TEÁSKANNÁ

„tartalomdus”

AZÉRT LEGOLCSÓBB ÉS EGYUTTAL A LEGFINOMABB TEA HASZNÁLATBAN

Az Uj Kelet
Szerkesztők
Felelős szerkesztő
Az Uj Kelet
Művelői
Előfizetési ár
240 lej

Érdemes
mert sok r
érthetetlen

Kedd

5685 Sövat

1925 január 27

ről érintik a
kereskedelm
és sok alap
földdel kéte
esolatot, pra
teorikus ért
idők egyik leg
problémája.
népen egyszer
valami roma
szerelem ütl
sutba dobják
pályájukat cs
Palesztinában
nevezni, ha
ősidők óta
okai. Mert
sem szakadt
galileai zsidó
reskedőkben é
paraszti ember
ez. A talmud
kal a zsidó ál
És mégis enne
szei foglalkoz
preciziroznak
tették ezt az ol
akkor a zsidós
mivelő nép? E
A modern sz
szintén zsidók
van esztendeje
reformer, a zsi
melletti Frank
aki először ve
az állam kötele
váltani és az ig
adni azoknak, s
szociális gond
csak a zsidó ne
palesztinai zsidó
nagyjából ezen
Ugyanabban
az európai né
Hertzka. A ma
Franz Oppenhe
szinte elcsodál
tudósoknak, k
zsidók unokáin
problémáihoz.
még szántóvető
őket éppen a f
Ugyanaz az
sokat és egyet
hogy eldobjanak
rasznak menjen
hiszem, hogy e
ez, a galileai pa
kiütköznek a
praktikus lehető
vizitikus erőt te
Flürscheim, egy
heimer, mind ent
megnyilatkozásai
állam létesülésé
hetőségek is, zsidó
el pályájukat, ho
ember földszere

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár
Michael Flürscheim
 Az első földreformátor

Erdemes volna erről külön könyvet írni, mert sok rejtett erőre világítana rá és sok érthetetlennek látszó történelmi megnyilatkozáshoz adná meg a magyarázatot. Ime egy történelmi — vagy ha úgy tetszik történelempszichológiai — probléma a mai napjainkból. A zsidó nép kétezer év óta elveszített minden kapcsolatot a földdel. A gazdasági élet ezer problémája, ipari, kereskedelmi és tudományos feladatok érthető okokból közelről érintik a zsidóságot. Nem csoda, ha ipari, kereskedelmi és tudományos téren sok nagyot és sok alapvetőt tudott alkotni. De a termőfölddel kétezer év óta elveszített minden kapcsolatot, praktikus értelemben és ennél fogva teorikus értelemben is. És most jön a mai idők egyik legérdekesebb történelempszichológiai problémája. Ezen a kétezer év óta földnélküli népen egyszerre csak, kétezer esztendő múlva, valami romantikus és hallatlanul erős földszerelem ütözködik ki, emberek és családok sutba dobják ipari, kereskedelmi és tudományos pályájukat csak azért, hogy földet turhassanak Palesztinában. Tömegpszichózisnek kellene ezt nevezni, ha nem volnának ilyen mély és ősidők óta szakadatlanul ható történelmi okai. Mert a zsidó nép valójában sohasem szakadt el a föld gondolatától és a galileai zsidó parasztok késő utódaiban is, kereskedőkben és tudósokban, öntudat alatt élt a paraszti ember földszeretete. Nagyon érdekes ez. A talmud legragyobb része évszázadokkal a zsidó állam pusztulása után keletkezett. És mégis ennek a talmudnak súlyos nagy részei foglalkoznak a termőföld kérdéseivel és precízíroznak alapvető agrártörvényeket. Miért tették ezt azok a régi zsidó jogtudósok, holott akkor a zsidóság már régen nem volt földmivelő nép? És még egy érdekes momentum. A modern szociológia uttörő földreformerei szintén zsidók voltak. Éppen ma mulott nyolcvan esztendje, hogy az első európai agrárreformor, a zsidó Michael Flürscheim, a Majna melletti Frankfurtban megszületett. Ő volt az, aki először vetette föl azt a gondolatot, hogy az állam köteles volna minden földbirtokot megváltani és az így megváltott földeket örökbérbe adni azoknak, akik a földet megművelik. Olyan szociális gondolat ez, amit egyelőre szintén csak a zsidó nép tudott tette változtatni. A palesztinai zsidó állam agrárberendezkedése nagyjából ezen az alapon történik.

Ugyanebben az irányban emelte föl szavát az európai nevű zsidó utópista: Theodor Hertzka. A ma élő legnagyobb földreformor, Franz Oppenheimer szintén zsidó. Az ember szinte elcsodálkozik: mi közik ezeknek a tudósoknak, kereskedőcsaládok fiainak, gettó-zsidók unokáinak, városi embereknek a föld problémáihoz. Ugy lehet, hogy sohase láttak még szántóvető embert, hát milyen erő hajtja őket éppen a föld kérdéseire?

Ugyanez az erő, amely ifjú zsidókat, orvosokat és egyetemi hallgatókat arra hajtott, hogy eldobjanak könyvet és műtőkést és parasztnak menjenek Judea hegyei közé. Én azt hiszem, hogy egy titokzatos atavisztikus erő ez, a galileai parasztsók kétezer év után is kiütözköznek a késő unokákon. Addig, amíg praktikus lehetőségek nem voltak, ez az atavisztikus erő teóriákban élte ki magát. Egy Flürscheim, egy Hertzka, egy Franz Oppenheimer, mind ennek az atavizmusnak teoretikus megnyilatkozásai voltak. Most, hogy a zsidó állam létesülésével megnyíltak a praktikus lehetőségek is, zsidó intellektuelek ezrei hagyják el pályájukat, hogy feloldódjanak a szántó-vető ember földszeretetébe.

(g. j.)

Kedd
 5685 Sövat 2
 1925 január 27

Egy temesvári lap téves tudósítása Szokolov nyilatkozatáról. A „Temesvári Hirlap“ vasárnapi számában rövid tudósítást közöl Nachum Szokolovnak a kolozsvári sajtó munkatársai előtt tett nyilatkozatáról. A lap szerint Szokolov azt mondta, hogy „belátása szerint bármelyik zsidó tagja lehet akár a Magyar Pártnak, akár bármely román pártnak, vagy más politikai alakulatnak, amint jónak látja.“ A tudósításnak ez a része egyáltalában nem felel meg a valóságnak és képtelen vagyunk megérteni, hogyan jutott a lap ehhez a fantasztikus konfuzióhoz. Szokolov egyorás nyilatkozatában nem is érintette ezt a kérdést és amikor nyilatkozatának végén egyik hirlapíró megkérdezte, hogy mi az álláspontja a cionisták belpolitikai magatartására vonatkozólag, Szokolov nyomtatékosan a következőket szögezte le: **A cionista világszervezet egyáltalában nem foglalkozik az egyes országok zsidóságának belpolitikai kérdéseivel, ezt a problémát az egyes országok cionista szervezeteire bizza, amelyek természetesen jobban ismerik saját helyzetüket, mint a világszervezet. Természetes, hogy a cionistáknak, akik teljesjogu és lojális állampolgárok, joguk van szabadon véleményüket nyilvánítani.**

Doktorráavatás. Folyó hó 24-én, szombaton avatták az összes orvostudományok doktorává a clujai tudományegyetemen Weisz Bélát (Temesvár).

Börtsök Samu kiállítása. Vasárnap délelőtt nyílt meg a Minerva kolozsvári helyiségében Börtsök Samu, a nagybányai festők egy leghivatottjának huszonnyolc vásznából álló tárlata. A képek néhány csöndélet kivételével nagybányai tájakat hoznak a néző elé, ahogy a természetnek egy festő-poétája lelkén átszüremledött. Legmegragadóbb képe egy téli táj februári olvadásban, amikor enyhe zöld urálja a természetet. Havas boglárja és a tónusnak köszönhető frissességét, és hangulatát. „Piramis tölgerek“ című képén a pompás ég ad különös plaszticitást az előtérben álló fáknak. Művészi szemléltetésben látjuk ugyanazt a témát borús és derős időben a két példányban kiállított „Öreg diófa“ című festményében. Virágos kert ezüstfenyővel az előtérben, őszi táj sokféle sárgába boruló szépségeivel megannyi halk és finom kifejezője az igaz művészetnek. A tárlatot a hozzáértők és műbarátok sürün keresik fel.

Az olasz udvarnál kötelező az uszályos belépőköpeny. Rómából jelentik: Az olasz királyné dívatossá tette az udvarnál az uszályos női belépőköpenyt, melynek viselése kötelező az udvari fogadóestélyeken. Az udvari etikett még azt is előírja, hogy a belépőnek kék bársonyból kell készülnie és uszálya nem lehet rövidebb három méternél.

Letartóztattak egy trieszti részvényhamisító bandát. Rómából jelentik: Triesztben letartóztattak egy nyolc főből álló részvényhamisító bandát, akik a Cosulich Hajózási Rt. részvényeit hamisították. Eddig százezer lira értékű hamis részvényt foglaltak le, de mivel a banda hónapok óta működik, azt hiszik, hogy a részvénytársaság kára sokkal nagyobb.

A Magyar Párt ügyvezető elnöke lemondott. Grandpierre Emil, a Magyar Párt ügyvezető elnöke közölte Ugron István pártelnökkel, hogy még január 16-ikán írásban beadott lemondását véglegesen és visszavonhatatlannak tekinteni s kéri lemondása tudomásulvételét. Ugron István a maga részéről sajnálatlalt vette tudomásul Grandpierre lemondását, azonban közölte vele, hogy addig is, míg az intéző-bizottság véglegesen dönt a lemondás tudomásulvétele felett, folytassa munkásságát. Hir szerint Grandpierre lemondására különböző gyanúsítások adtak okot, így többek között az, hogy őt gyanúsították a kommunistákkal való összejártszással.

A jelentéktelen ember. Nem a legérdekesebb az a statisztika, amelyet egy sok szabad idővel rendelkező amerikai tudós a földön élő emberekről suly és térfogat szerint készített. Ebből a statisztikából kiolvashatjuk, hogy milyen jelentéktelen részei vagyunk mi, a teremtés urai, a földnek, ha suly vagy térfogat szerint akaróknak magunkat vele összehasonlítani. A statisztika szerint a világon élő összes emberek sulya, ha egy ember átlagsúlyát hatván kilogrammnak vesszük, kilencvenmilliárd kilogram. Ennek a sulynak a továbbításához százhuszezer tehervonat volna szükséges, minden vonat ötven vagonnal számítva. Ezek a tehervonatok elférnének egy olyan hosszú vasuti vágányon, amely egyenlő a föld egyenlítőjével. Mindössze csak hatmillió vagon volna szükséges.

Székrekedés ellen Purgó eredeti dobozban.

Drágulási folyamat Franciaországban. Párisból jelentik: Franciaország ugylátszik általános drágaság előtt áll. A kenyér- és lisztárak emelkedése után február elsejétől a lapok is fel-emelik az árakat és pedig lappeldányonkint tizenöt centimesről huszra.

Eljegyzés. Florenthal Blankát Nasaudról eljegyezte Sauerquell Jakab Entradam. (Minden külön értesítés helyett.)

Wolf Etelkát Felsővisórol eljegyezte Pollák Henrik S. Sibiu. (Minden külön értesítés helyett.)

Még miúdig homályosak a Léderer-gyilkosság részletei. Budapestről jelentik: A Léderer-házaspár gyilkossága ügyében az egyes részletek még mindig nincsenek kiderítve. Újabb helyszíni szemlélet foganatosítottak, amely három napig fog tartani. Ma a polgári és katonai közegek felvették a helyszíni rajtot, próbálavéseket eszközöltek annak megállapítására, hogy a lövés hangja áthallatszik-e a szomszédba.

Az angol sajtó ünnepli Ausquithot. Londonból jelentik: Az angol sajtó pártkülönbösg nélkül rendkívül ünnepeletésben részesíti Ausquithot abból az alkalomból, hogy Oxford grófja és az Urak házának tagja lett.

Japán koncessziókat kap Szovjet-oroszországtól. Moszkvából jelentik: Közöltük már, hogy Szovjetoroszország és Japán között kereskedelmi szerződés megkötéséről tárgyalások vannak folyamatban. Ezek a tárgyalások befejezést nyertek és a két ország több kedvezményt biztosít egymásnak. Szovjetoroszország átengedi Japánnak területén lévő természeti kincsek kiaknázását és Szahalin partvidékein szén- és nafta-koncessziót engedélyez.

Bombamerénylet a lisszaboni városháza ellen. Lisszabonból jelentik: Ismeretlen tettesek a lisszaboni városházára bombát dobtak, amely jelentékenyen megrongálódott. A bomba szilánkjai a városháza előtt éppen elhaladt villamos ablakait bezuzta és két embert súlyosan megsebesített.

Ismét több kommunistát bocsátottak szabadon. Bukarestből jelentik: A kommunisták közül ismét többeket szabadonbocsátottak, ugyhogymár csak nyolc kommunista van Jilavában. Az eljárás összesen hatven ellen folyik az eleinte letartóztatott kommunisták közül.

Letartóztatták a keresztény liga elnökét és titkárát. Bukarestből jelentik: A jasi rendőrség a keresztény diákok szövetségének feloszlata alkalmával letartóztatta a szövetség elnökét és titkárát. A diákok kijelentették, hogy sztrájkba lépnek, ha a letartóztatottakat nem bocsátják szabadon.

Tizenöt kiló ezüst pénzt talált szántás közben. Budapestről jelentik: Érdekes leletr bukkant szántás közben egyik szederkényi parasztagazda. Egy kőkorsóban tizenöt kiló sulyú ezüstpénzt talált és e között 1409-ből való pénz is volt még hozzá igen jó állapotban.

Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Alt. Biztosító Rt.-nál. Képviselőt az ország minden helységében.

Nagy
barisnyavásár
 mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya minden színben	lei	25
F lohr-harisnya minden színben	lei	53
M uszlín harisnya divat színben	lei	69
C érna-muszlín minden színben	lei	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT
 FÖTÉR 13
 Divatkönyvekben és kötöttárakban érlelt választék! A legjobb barisnyák csak BLATT-nál kapható!

KÖZGAZDASÁG

Elrendelik az üzletek vasárnapi zárva tartását

Rövidesen parlament elé kerül az új kereskedelmi és iparkamarai törvénytervezet. A Vadul Comercial ügye

(Cluj-Kolozsvár, január 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük már, hogy a kereskedelmi miniszter anketót hívott egybe, hogy az érdekeltek bevonásával az új kereskedelmi és iparkamarai törvényjavaslatot még parlamenti tárgyalás előtt részletesen megvitassák. A kolozsvári Sfatul Negustoresc Tuffli Richárd elnököt és Romanovici vezértitkárát bizta meg az anketon való részvétellel és egyben felhatalmazta őket, hogy a Vadul Comercial és az üzletek vasárnapi zárva tartásában járjanak el az illetékes minisztereknél. Romanovici vezértitkár most érkezett haza a bukaresti utjáról, amellyel kapcsolatosan a következőket mondotta az Uj Kelet munkatársának:

— Az új kereskedelmi és iparkamarai törvénytervezet teljesen elkészült és rövidesen a parlament elé kerül. Mint ismeretes, a törvénytervezet lényege az, hogy a kamarák választmányában az egyes szakmák számarányuk arányában foglalnak helyet, úgy hogy a kamarák karaktere aszerint változik, hogy kereskedők, vagy iparosok vannak-e többségben az egyes kamarák körzetében. A kamarák fölött egy központi képviselőtestület fog állani, amely testület az egyes kamarák véleménye alapján fogja megtenni esetről-esetre javaslatait a kormánynak. Az illetékes miniszter felhatalmazást nyer arra, hogy szükség esetén kormánybiztost nevezzen ki az egyes kamarák mellé. A kötelező kamarai tagságot kiterjesztik Oromániára is, ahol tudvalevőleg nem volt kötelező az ipar engedéllyel rendelkezőknek, hogy a kamara tagjai legyenek.

¶ **A fűszerpiac helyzete.** A belföldi fűszerpiac továbbra is nagy üzletlenség uralkodik. A kiskereskedők vásárlása nagymértékben csökkent, ami viszont a közönség pénztelenségével és a nehéz gazdasági viszonyokkal hozható összefüggésbe. Ennek tudható be az, hogy az egyes cikkek, így különösen az olasz áruk, emelkedésére nem reagál az erdélyi piac és az árak nagyjában változatlanok. Mákban és heringben a kolozsvári piacon már nincs hiány. A kávéárak továbbra is tartottak, bár a külföldi piacokon némi ellanyhulás mutatkozik. Az árak a következők: Kávé: Rió 110—112, Lawee 145—150, Naragogy 180—212 és 220—240. Rizs: Rangoon 22.50—23, japán 27.50—28. Gyertya: 56—58. Kockacukor 29.25, kristály 26.25, fahéj 70, bors egész 66, törött 68, szegfűszeg 180, paprika 85—120. Tea: Ceylon 260, Kongó 150. Dió 26—28, dióbél 70, mogyoróbél 185, mák 38—40. Hering 2550—2600, féltónás 1400. Citrom 600—650, narancs 850—900, füge 35—36.

¶ **Tiltakozás készül a városi ingatlanok utáni illetékek ügyében.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara február 1-ére, vasárnap délelőtt 10 órára a belügyminiszter által mult év december 22-én 28857. számú rendelettel jóváhagyott új városi illetékek szabályozása ügyében a kamara nagyszabású ülést hívott egybe. Az ülésre szóló meghívójában hivatkozik a kamara vezetősége arra, hogy az évek óta tartó ipari pangás és lakáskriszis egyetlen megoldása új épületek emelése volna. Éppen ezért úgy államnak, mint a városnak támogatni kellene az építkezést és ezzel szemben a

— A vasárnapi munkaszünet ügyében elhatározta a kormány, hogy ezt a kérdést egységesen rendezze és a vasárnapi nyitvatartási tilalmat a regátban érvényben lévő törvénynek megfelelően kiterjeszti a csatolt területekre is. Ez a kormányintézkedés már a közeli napokban megjelenik és így az utóbbi időben a vasárnapi záróra kérdésében oly gyakran ellentétes és sérelmes intézkedések meg fognak szünni.

— A Vadul Comercial ügyében a Sfatul Negustoresc bukaresti központjának vezetőségével együtt eljártunk Marzescu igazságügyminiszternél, akitől a Vadul Comercial sürgős törvénybeiktatását kértük. Kifejtettük az igazságügyminiszter előtt, hogy a romániai kereskedők a súlyos gazdasági viszonyok és pénzhány miatt nincsenek abban a helyzetben, hogy a háztulajdonosok túlzott igényeit a magas üzletbérleti díjak megfizetésével kielégítsék. Marzescu miniszter válaszában közölte, hogy a minisztertanács a Vadul Comercial törvénytervezet elkészítésével a kereskedelemügyi minisztert bízta meg, aki tudvalevően jelenleg külföldön tartózkodik. Marzescu megígérte azonban, hogy a külföldről visszatérő T. Constantinescu kereskedelemügyi miniszternek átadja az eléje terjesztett memorandumot és a maga részéről mindent el fog követni, hogy a kereskedők jogos érdekeit a Vadul Comercial keretében megvédjük. Igéretet kaptunk továbbá arra, hogy ha a Vadul Comercial rövidesen nem kerülne parlamenti tárgyalás alá, a kereskedők védelmére rendeletileg fogják szabályozni és meghosszabbítani a bérleti viszonyt.

fenti szabályrendelet olyan súlyos illeteket állapít meg az új építkezések és a már meglévő házak után, hogy ezáltal teljesen lehetetlenné teszik az új építkezést. A szabályrendelet intézkedései antiszociálisak és éppen ezért a kérdésben minden érdekeltnek állást kell foglalni. Az ülés fontos programjára való tekintettel meghívást nyertek az összes kamarai szakosztályok, az építőmesterek, a háztulajdonosok szövetsége, az ipari testületek, az UGIR., a városi mérnöki hivatal és a mérnökök szövetsége.

¶ **A kolozsvári fakörzet közgyűlése.** Jelentette már az Uj Kelet, hogy az Erdélyrészi Faegyesület kolozsvári körzete február 2-án tartja ezévi rendes közgyűlést. A gyűlés tárgysorozatában a következő programponctok szerepelnek: Ügyvezetői évi jelentés, jövő évi munkaprogram, pénztárjelentés, a jövő évi költségvetés előirányzása, az Ugirhoz való csatlakozás kimondása, a csatlakozás formájának megállapítása és az alapszabályok módosítása.

¶ **Leszállítják a kamatlábat Németországban.** Berlinből jelentik: A német bankok szövetsége elhatározta a betétek kamatlábatának leszállítását. Az azonnal felmondható betétek után a kamatlábat 6 százalékról 5-re, az egyhónapi felmondási határidőhöz kötött betétek kamatlábat 9-5 százalékról 8-ra szállították le.

— **Szabályozták a hitellevelek és csekkek kivételét.** Bukarestből jelentik: A bukaresti központi devizaellenőrző hivatal rendelete szerint a jövőben utasforgalomban csekkek és hitellevek

Románia területéről csupán a pénzügyminisztérium különleges engedélye alapján vihetők ki. A minisztérium egyidejűleg szigorú utasítást adott a határrendőrségnek a rendelet pontos betartásának ellenőrzésére.

¶ **Adósok és hitelezők között közvetítő bizottság Szatmáron.** Szatmárról jelentik: A szatmári kereskedők gyűlést tartottak a nagymértű fizetési képtelenség és a hitelezők türelmetlensége ügyében. Határozatot hoztak, hogy egy bizottságot delegálnak, melynek feladata lesz morális felelősséggel közvetíteni a hitelezők és adósok között.

A mai valutapiac

A mai napon tartózkodó irányzattal lanyha volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 368—372, magyar korona 375—380, cseh korona 570—575, francia frank 1040—1045, svájci frank 3710—3720, dollár 191—19200, angol font 920—922, olasz lira 795—800.

Valutapiac január 26-án:

Bukarest. Devizák: Páris 104000, Berlin —, London 92100, Newyork 19150, Róma 79500, Zürich 3700, Bécs 2700, Prága 578.

Bukarest. Valuták: Napoleon 72000, márka 4450, leva 133, török lira 105, font sterling 905, francia frank 1050, svájci frank 3650, olasz lira 810, drachma 32500, dinár 30000, dollár 18825, lengyel márka 3400, osztrák korona 2800, magyar korona 2600, cseh korona 560.

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 12350—12375, Amszterdam 20880—20880, Newyork 51800—51800, London 248600—248600, Páris 279500—280000, Milánó 213500—212750, Prága 154500—154500, Budapest 7200—7200, Belgrád 84500—84500, Bukarest 27500—27500, Varsó 9975—10000, Bécs 7300—7300.

Párisi tőzsde: Bukarest 97500, Zürich 35850.

Biztosítsunk az
„ORIENT“
Általános Biztosító R-T-nál

Nyomd meg a gombot,
Fogmosóhoz használj Farmodontot.

Főri és más magánbirtokból származó
antiquitások s műtárgyak
M-gtekinthető kiállítása naponta d. e.
január 18-tól 9-11 és 3-8-ig.
„ARTA“ Cluj, Str. Avram Iancu
(volt Petőfi-utca) 3. sz. alatt

Okvetlenül nézze meg a
Központi BAR Central
szennációs auári műsorát.
Előadás kezdete pont 10 órakor.

Mielőtt kávéházát renoválja,
kérjen árajánlatot és terveket
Kissling Rudolf és Fia
román csillár- és bronzáru gyártói Timisoara

MILKA
SUCHARD
TISZTÁN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR

A legjobb minőségű

tejcsokoládé

minden üzletben kapható

Fajták: Chocolat au lait, Bosphora, Mocca, továbbá Bitter, Sec.
Csakis minőségkedvelőknek Modern csomagolás Csakis minőségkedvelőknek

KANDIA felírás garantálja a minőséget

Modern ruhafestés, tisztítás GINK-nél, CLUJ

Lloyd
3022

Verseny

a
70. s

Kizárólag
elárt

A.

Kitűnő minőségű, külföldi
florposta-, bankposta-, könyv-
PAPIROK FERENCZ M. TELEFON
CLUJ, Str. F. DAVID 16. 225.

Szép és tartós
játékok
a legolcsóbb áron csak a
Gyermekek Paradicsomában
a legrégebb és leghíresebb játékraktár-
ban kaphatók.

Cím:
LINDENBERG
Bucuresti, Strada Smardan 12.
Oktatójátékok nagyobb gyerekek számára

Rador 2445

Talcum (Federwais) és
Pudertalcum legprimább
stajjer áru minden
mennyiségben.
Csontolaj üvegekben,
csinosan csomagolva.
Vaselinolaj hordóban és
kisebb tételben is ál-
landóan leg jobbb
napi ában kapható:

Telefon: 1-35 és 4-07
**Aradi
Olajipar**
R.-T.-nál -- Arad.
Telegramm: Olajipar.

Sörlefejtő készülék
4 és 6
csapos,
valamint
ezek alkat-
részei
állandóan
kaphatók a
**Banca
Industrial
și Comer-
ciala-nál**
CLUJ,
Strada Gen.
Neolcea
No 2.
Benner-palota

Kérjen árjegyzéket

Telefon 12-29. „Bador” No 2398
BUZETZKÓ utóda
F. Kuck
Cal. Reg. Ferdinand No 2.
Szövet, vászon, fehérnemű, harisnya, flanel,
bélésdrak és paplan nagyraakidra.

Carneval!

Estélyi és báli

ruha-ujdonságok
megérkeztek

SZABÓ JENŐ

ivatkülönlegességek
nagy ruházába

Cluj

Cal. Regele Ferdinand

Telefon 4-79 Telefon

Carneval!

Les Successeurs
d'ALBERT GODDE, BEDIN & Co.
Paris, Lyon, Tarare, Mulhouse céghez

farsangi aranygaze-ok (aranylamek)

gazdag választéka érkezett.

Versenyt kizáró árak! Kapható csak Versenyt kizáró árak!

a bukaresti fióknál,
70. Strada Carol — 2. Strada Căldărari.

Kizárólag engros elárusítás Vegyen csak Kizárólag engros elárusítás

A. G. B. szöveteket

25 január 27

szügyminisztérium
hetők ki. A mi-
utasítást adott a
ntos betartásának

özött közvetítő
rről jelentik: A
ttak a nagymérvű
türelmetlenségé-
y egy bizottságot
morális felelős-
adások között.

piac

ányzattal lanyha
k a következők:
ar korona 375—
cia frank 10-40—
20, dollár 191—
z lira 7-95—8-00.
26-án:

1040-00, Berlin
k 191-50, Róma
0, Prága 578.
720-00, márka
font sterling 905,
36-50, olasz lira
00, dollár 188-25,
ona 28-00, magyar

Berlin 123-50—
08-50, Newyork
—2486-00, Páris
135-00—2127-50,
est 72-00—72-00,
arest 275-00—
és 73-00—73-00,
975-00, Zürich

az
NT“
6 R.-T.-nál

modor, tot.

ből származó
tárgyak
naponta d. e.
8-11-ig és 8-8-ig.
ram Jancu
3. sz. alatt

meg a
Central
műsorát.
10 órakor.

renoválja,
ervakat
és Fia
rtól Timisoara

A
RD
NO ÉS CUKOR

Lloyd
3022.

SPORT

Dr. Hirsch nyerte meg a műkorcsolyázó bajnokságot

Egy új hölgykorcsolyázó fenomén Romániában. Eldöntetlen a Budapest-Sevilla válogatott futballmérkőzés

(Cluj-Kolozsvár, január 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Románia másodikban kiirt országos korcsolyabajnokságok befejező részét szombaton és vasárnap tartották meg Brassóban, mikor is a férfi és női műkorcsolyázó bajnokságok és a párosverseny került eldöntésre. Mig a férfi bajnokságot a várakozásnak megfelelően Hirsch Elemér dr. (Csöves), a többszörös kerületi és országos bajnok az idén is megnyerte, addig a kolozsvári KKE kettő korcsolyázója, Bojáki Anna nagy meglepetésre versenget szenvedett egy újonnan feltűnt marosvásárhelyi műkorcsolyázótól, Pop Romlusu-nétól. Pop Romlusu név évekig külföldön, főleg Bécsben és Berlinben élt és csak ebben az évben indult először romániai versenyen. A kettő bajnok külföldi versenyeken szerzett rutinjával és nagyszerű technikájával dominálta a versenyt és nemcsak a zsűri, hanem a közönség ítélete alapján is méltán nyerte az elsőbbséget.

Részletes eredményeink: Műkorcsolyázás férfiak részére: Bajnok Hirsch Elemér dr. KKE 5 helyezési számmal és 264.4 ponttal. 2. Puscaru Aurél Victoria 12 helyezési számmal, 202.4 ponttal. 3. Beke Lajos KKE 13 helyezési számmal, 185 ponttal.

Hölgyműkorcsolyázás. 1. Bajnok Pop Romlusu né MSE 5 helyezési számmal, 142 ponttal. 2. Bojáki Anna KKE 10 h. sz. 119 ponttal. 3. Lehmann Irén Kronstädter Eislauf-Verein 15 h. sz. 74.5 ponttal.

Páros verseny. 1. Beke Lajos-Bojáki Anna KKE. 2. dr. Hirsch-Golescu k. a. Bukarest. 3. dr. Suci Brassó-Lehmann Irén pár.

Budapest-Sevilla 9:0. Nagyszámu, mintegy 35.000 fnyi közönség jelenlétében folyt le Budapest és Sevilla, illetőleg az andaluziai kerület válogatott csapatának első találkozója, mely eredménytelenül végződött. Az eredmény azonban nem hiú kifejezője a mutatott játéknak, mert a magyar csapat lényegesen többet támadott, azonkívül a fanatikus közönség terrorja alatt álló Putz belga bíró lehetetlen ítélezései is a magyar csapatot sújtották. Kautzinnak egy szabályosan elért gólját sem ítélte meg a bíró és egy tizenegyesből is elestek a magyarok. A mérkőzést a spanyol infáns és számos előkelőség is végignézte.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Primadonna-válság a kolozsvári magyar színházban. Zöldhelyi Anna, a kolozsvári magyar színház operettprimadonnája, váratlanul megvált a magyar színház társulatától. A szerződésbontásra az adott okot, hogy a Bajadér legutóbbi előadásán Zöldhelyi egyik énekszámát a kórus néhány tagja állítólag halkán beszélgetett. Zöldhelyi ezt sértőnek találta és elégtételt kért a színház direkcijától. Minthogy elégtételt nem kapott, a szerződését felbontottának nyilvántotta és a János vitéz tegnapi előadásán már nem is játszott. Szerepébe Hegyi Lili ugrott be, teljes sikerrel. A szerződésbontás következtében valószínűen a színház heti műsorában is változás lesz.

A színházi iroda közleményei

Az ember tragédiája két évi tiltalom után most kerül először színpadra. részben új szereposztásban és teljesen új beállításban. Évát most is Poor Lili fogja játszani, akinek alakítását még nem felejtette el a kolozsvári közönség. Adámot Kemény László, Lucifert Forgács Sándor játssza. A többi szerepét a drámai együttes vezető színészei játsszák, ke résztvesz az előadásban szinte az egész színház személyzete. Ennek a repriének nagy jelentősége van, mert Madách hatalmas drámai költeménye, mely a világ minden nagy színpadán színpadon került előadásra Bukarestben és a bukaresti színházi költők is érdeklődnek az előadás iránt. Pauley Ede után Janovics igazgató volt az, aki újra színpadra dolgozta az Ember Tragédiáját és az ő rendeleteiben kezdődtek meg a próbák még a bukaresti vendégjáték előtt. Hétfőn megismétlik az Ember Tragédiája előadását.

Magyar Színház heti műsora

Kedd: Kis Gróf (Uj szereposztással, rendes helyárakkal. Napi bérlet 64 szám B, sorozat 40). Szarda: Mánás Miska (Operette, rendes helyárakkal, bérlet .. sorozat 41). Csütörtök: Mignon (Premierhelyárakkal, premierbérlet 86 szám, sorozat 42). Péntek: Antónia (20 adszor, bérletszűnetben, premierhelyárakkal, sorozat 43). Szombat d. u. fél 4-kor: Zsidónő (Operaelőadás, leszállított helyárakkal, sorozat 44). Szombat este 8-kor: Ki babája vagyok én? (Ujdonság 3-adszor, premierhelyárakkal, napi bérlet 65 szám A, sorozat 45). Szombat este fél 11-kor: Talmányi Emil heggedű harg. versenye. (Méréskelten emelt helyárakkal, napi bérlet 66 szám B, sorozat 46). Vasárnap d. e. 10 órákor: Kereskedelmi alkalmazottak rna-egyletének ünnepe. (Rendes helyárakkal, sorozat 47). Vasárnap d. u. fél 4-kor: Csokolj meg! (Ujdonság 6-adszor, mérsékelt helyárakkal, sorozat 48). Vasárnap este 8-kor: A nótás kapitány. (14-adszor, bérletszűnetben, premierhelyárakkal, sorozat 49). Hétfő: Az ember tragédiája (Uj betanulás, új szereposztással, premierhelyárakkal, premierbérlet 87 szám, sorozat 50). Kedd: Az ember tragédiája Premier-helyárakkal, napi bérlet 67 szám A, sorozat 51).

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Kedd, január 27. Humoros premier. Fatty a nőgyölölő, Humoros amerikai filmboházat 4 felvonásban. Főszerepben Fatty. Urasia Mozgó. Kedd, január 27. Premier! Siron tul. Szertimentális dráma, 5 felvonásban. Főszerepben Emalie Pe hea. Apolló-mozgó. Kedd, január 27. Wagon Lit rejtelme. Szerzőcsés künnyei dráma 5 felvonásban. Főszerepben Bi-Ba Bó.

Ujból kapható — Szabó Imre: **Piros Zubhony** **Ára 25 lej és portó** Szállítja az Uj Kelet könyvosztálya

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény. **Apróhirdetések díja előre fizetendő**

Alulírott, Krausz Mihály helyi kereskedő ur és közöttem történt incidens felett legnagyobb sajnálatomat fejezem ki s ezért töle ez uton is bocsánatot kérek. Berényi F. renc. 8473

Rövidáruszakmában jártas izr. fiatal kereskedősegéd azonnali beléjésre kerestetik. Sinberger Salamon, Blaj. 8475

Autóbusz husz személynés, námet gyártmányu, gyorsjáratu, alig használt, carrosseriával és gumikkal, defect motor eladó. Értékezni Kézvontai szabványi vállalatnál, Dej 8249

Öl és vágott tüőt legolcsóbb napi árban szállít Fővárosi, Hossau-n. 28. Telef. 10 42. 8448

Házvezetőnő 50 év körüli izraelita, vallásos, öreggobb párhoz vidékre kerestetik. Ajánlatok „Házvezetőnő” jellegre a kiadóba 8466

Keresek 6 kötetes magyar Gätz-et megvételre. Ajánlatokat ármegjelöléssel eset eg más zsidótárs-gyú könyvekre is — Librarie „Safruth” Cluj címre kérek.

Targu-Mures legfor-galmasabb utcájában 11 év óta fennálló női vállalat árúvá vagy áru nélkül átadó. Grunfeld Margit Tg.-Mures, Str. Calarasilor 14. 8473

Kérje mindent a világhírű **HORNIMAN angol teát** Vezérképviselőt és főraktár **Otto & Alfred Herzog** Bukuresti, Calea Vascaresti 4.

Jönnek a hideg és a nedves napok

Ezrek és ezrek panaszkodnak meghűlésről, nátháról és rheumatikus fájdalmakról. A mi elektromos

házi fényfürdőnk

a legjobb oltalom mindezek ellen. Izzasztó hatása van, a szívet nem fáradja meg s ezért különösen jó hatású az anyagcsere zavarsinál. Minden elektromos vezetékbe bekapcsolható.

Kapható: SIEMENS és HALSKE művek

Ára: 3600 lej Kérje prospektusunkat.

gyártmányainak elárnsítójánál, Cluj, Piata Cuza Voda No 15. Román Villamosági Társaság, Siemens-Schuckert R.T. Győrgyáram osztály Rador No 2418

Mindenütt kaphatók Rador

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna

kolozsvár örökönlegességek

Ursus - Czeli söröző Kolozsvár

Vaskereskedők és gyárosok!

Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton- és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és félkész-gyártmányok, gáz- és forrasztók, csavarok (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

L. NACHT

Societate In nume colectiv

Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7, Fiókok: **CLUJ**, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53. Arad, Braşov, Gaiasí, Oradea-Mare, Timisoara, Wien, Paris. — Táviratcim: METALNACHT.

Szerkesztőse hivalat és n Cluj-Kolozsvár, L. Pop. (Brassay Telefon: Szerk és kiadóhivatal Zs. N. Sz. — A kéziratok ki szerkesztőséghez zendők. Kézirat a munk vis

1925 január 2

Élethalál

Ha a demokredet, akkor boru, amelynek meg kellett nagy európai rendezkedés k A demokrácia szemmel kísért németországi es krácia valóban államokban és voltak kétesérté demokratikus pokon nyugodmok alkotmány életbeléptetése amelyre a most het, de a választ a demokráta elarobörü embere époly kevéssé a zás jogát, mint ban a helotákük a törvénye Csak néhány év hogy résztvehes közéleti tevéken tek általános v és ma még korai következtetéseket

Az európai óta az általános gyobb zürzavarok párt hízeli körülyát. E frakciók kivéve abban a legkiválóbbak és mennyire fogyatlagon, amelynek vállvetett munkái Németország gazdagsága egyk fel; az utolsó birodalmat lesúlytetlenség mélység lassan és csak ha minden gond centrálódik, hogy legmegfelelőbb utpártok a mélyafölött marakodn len nyomort, am meghasonlás olyüres kísérletezése lehetne olyan élére, amelynek végül összehoztak kabinetet, amelysege, sem befolyá eltünet, hogy éppen olyan muladjon helyet.

A kormányok európai demokráci tartós marad, az szeomlását eredm hat éve alatt Frariummal volt dolg riummal Itáliában krízisek korszaka ban, olyan időké, ségére és állandós szükség. A folyton döntéseknek term töredék jellegű v sem merészkedett